

**Recenzja pracy doktorskiej mgr Marty Niciejewskiej
pt. „Zarządzanie bezpieczeństwem pracy w przedsiębiorstwie małej wielkości”,
wykonana pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. inż. Jerzego Lewandowskiego
prof. zw. PŁ, Łódź 2017, s. 164.**

Recenzowana praca liczy 164 strony, wliczając w to tekst, bibliografię, i załączniki. Składa się ona z wstępu, czterech rozdziałów oraz wniosków, podsumowania, literatury, spisu rysunków i tabel. Praca doktorska Pani magister Marty Niciejewskiej podejmuje ważny problem dotyczący zarządzania bezpieczeństwem pracy w przedsiębiorstwie małej wielkości.

1. Cel i struktura pracy

Celem pracy jest identyfikacja zagrożeń występujących w przedsiębiorstwach „małej wielkości” oraz analiza czynników, które mają istotny wpływ na bezpieczeństwo pracy.

Treść pracy została ujęta – jak wcześniej wspomniano – w sześciu częściach: wstępu, czterech rozdziałów i podsumowania. W pierwszym rozdziale (28 stron) wskazano na znaczenie bezpieczeństwa pracy w zarządzaniu przedsiębiorstwem. W szczególności Autorka zwróciła uwagę na regulacje prawne dotyczące bezpieczeństwa pracy, problematykę bezpieczeństwa pracy w ujęciu systemowym, bezpieczeństwo pracy w polskich przedsiębiorstwach w świetle dostępnych raportów. Drugi rozdział (19 stron) został poświęcony wybranym metodom identyfikacji zagrożeń, oceny bezpieczeństwa pracy i ryzyka zawodowego. W pierwszej części rozdziału omówiono metody identyfikacji zagrożeń oraz oceny bezpieczeństwa pracy, a następnie w kolejnych podrozdziałach scharakteryzowano metody obciążenia fizycznego i psychicznego (2.2.), metody oceny ryzyka występowania dolegliwości mięśniowo-szkieletowych (2.3.) oraz metody oceny ryzyka zawodowego (2.4.). W trzecim rozdziale (15 stron) Autorka przedstawiła w swoich rozważaniach czynniki wpływające na bezpieczeństwa pracy w przedsiębiorstwie. Rozdział został podzielony na dwie części: (3.1.) zagrożenia w miejscu pracy i (3.2.) skutki zagrożeń występujących w środowisku pracy. W IV rozdziale liczącym 72 strony omówiono wyniki badań własnych. Autorka problematykę dotyczącą badań podzieliła na następujące kategorie: 4.1 - metody badań, 4.2 – dobór próby

badawczej i jej charakterystyka, 4.3. – klasyfikacja zagrożeń występujących w przedsiębiorstwach małej wielkości, 4.4. – wybrane czynniki mające wpływ na bezpieczeństwo pracy w przedsiębiorstwach małej wielkości w samoocenie respondentów, 4.5. – obciążenie psychiczne w samoocenie respondentów, 4.6. – kultura organizacyjna w opinii respondentów – analiza stanu „obecnego” i „pożądanego” w przedsiębiorstwach małej wielkości. 4.7. – bezpieczeństwo pracy w wybranych przedsiębiorstwach małej wielkości województwa śląskiego - studium przypadku będący komentarzem do wyników pochodzących z kwestionariusza ankietowego, 4.8. – analiza dyskryminacyjna.

Rozprawę zamyka podsumowanie, gdzie Autorka sformułowała wnioski opracowane w oparciu o analizę przeprowadzoną w przedsiębiorstwach „małej wielkości”.

Przedstawiona struktura rozprawy doktorskiej mgr Marty Nieciejewskiej jest logiczna i przejrzysta, podporządkowana realizacji celów określonych we wstępie. Do pracy dołączono bogaty wykaz źródeł bibliograficznych na które składają się ogółem 134 pozycje, z czego 7 to akty prawne i norma, a 11 to strony internetowe. Generalnie rzecz ujmując, praca jest poprawna od strony merytorycznej, badawczej i formalno-językowej.

2. Ocena pracy

Opiniowana praca stanowi znaczny wkład w identyfikację czynników determinujących bezpieczeństwo pracy w przedsiębiorstwach „małej wielkości”, do których zalicza się mikro i małe przedsiębiorstwa. Kwestia ta jest o tyle istotna, ponieważ efektywne zarządzanie bezpieczeństwem pracy w tych przedsiębiorstwach jest niedoceniane, ponieważ wśród pracodawców funkcjonuje przeświadczenie, że nakłady na bezpieczeństwo pracy to tylko koszty.

Jest to wartościowe studium analizowanej problematyki oparte na bogatej wiedzy teoretycznej, badaniach, jak i przede wszystkim na doświadczeniu Doktorantki.

Celem dysertacji jest analiza i ocena zarządzania bezpieczeństwem pracy w przedsiębiorstwach „małej wielkości”. Tak więc dokonano identyfikacji występujących zagrożeń przy pomocy autorskiego kwestionariusza ankietowego, przeprowadzono analizę i ocenę wybranych czynników mających wpływ na bezpieczeństwo pracy, analizę i ocenę obciążenia pracą psychofizyczną, ocenę kultury organizacyjnej oraz opracowano analizę dyskryminacyjną. Na uwagę zasługuje fakt, że Autorka, w celu osiągnięcia zakładanego celu przebadła 1 006 przedsiębiorstw, ujmując w sposób kompleksowy zagadnienia dotyczące bezpieczeństwa pracy. Należy również podkreślić wysoki stopień

szczegółowości, jak również odniesienie uzyskanych z badań polskich podmiotów gospodarczych do tendencji panujących w Europie.

Recenzowana praca dowodzi dobrej znajomości obszaru wiedzy z dziedziny zarządzania bezpieczeństwem w przedsiębiorstwach „małej wielkości”. Autorka jest zaangażowana w tą problematykę pod względem naukowo-badawczym. Inspiracja badawcza Autorki wynika z faktu, że wraz z rozwojem gospodarczym wzrosło zainteresowanie tą problematyką. W takiej sytuacji problematyka ta wymaga systemowego podejścia do zagadnień związanych z bezpieczeństwem i ochroną pracy, oraz zmiany mentalności u pracodawców i pracowników.

Doktorantka w pełni zrealizowała postawiony sobie cel, i odpowiedziała na postawione pytania badawcze. Mimo pozytywnej oceny recenzowanej pracy, jej lektura nasuwa pewne pytania, czy wątpliwości:

- na stronie 10 Autorka pisze (pierwszy wiersz wyliczanki) – „W 1953 roku z kolei powstała w Polsce służba, która usystematyzowała organizację służb bezpieczeństwa i higieny pracy w postaci: głównych inspektorów pracy (BHP)”. W myśl § 4 rozporządzenia, pracowników służby bhp zatrudnia się na stanowiskach: inspektorów, starszych inspektorów, specjalistów, starszych specjalistów i głównych specjalistów do spraw bezpieczeństwa i higieny pracy. Autorce zapewne chodziło o głównych specjalistów, a nie o głównych inspektorów. Z samej nazwy wynika, że może być w kraju jeden główny inspektor pracy. Akt, który w sposób kompleksowy reguluje prace służby bhp jest Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 września 1997 r. w sprawie służby bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. Nr 109, poz. 704, ze zm. w Dz. U. z 2004 r. Nr 246, poz. 2468 i z 2005 r. Nr 117, poz. 986),
- na stronie 12 rozprawy – 4 linijka od góry jest „Rozporządzenie Unii Europejskiej”, a powinno być „Rozporządzenie Rady Unii Europejskiej”,
- w 8 linijce od dołu na s. 28 Autorka pisze „Dość luźne podejście polskich pracowników do bezpieczeństwa, zarówno materialnego, jak i fizycznego...”. Pojęcie „bezpieczeństwo materialne” jest szersze od pojęcia „bezpieczeństwo fizyczne”,
- w piątej linijce od dołu na s. 28 Autorka pisze „Duży wskaźnik”, winno być „wysoki poziom wskaźnika”,

- tekst na s. 45, druga część drugiego akapitu winna być przeniesiona na koniec pierwszego akapitu,
- na s. 46 w ostatnim akapicie zdanie brzmi „Wadą jest zapewne to, że wywiad przy pomocy kwestionariusza może przeprowadzić tylko osoby przeszkolone.....”. Winno być „Wadą jest zapewne to, że wywiad przy pomocy kwestionariusza mogą przeprowadzić tylko osoby przeszkolone.....”.
- na s. 56 Autorka pisze „Zjawiska te wynikają z konfliktu jaki istnieje między warunkami oferowanymi przez środowisko pracy....”. Czy środowisko może oferować? – jest to swoistego rodzaju personalizacja,
- na stronie 71 Autorka pisze „W ostatnich latach dość duży nacisk wszelkie instytucje zajmujące się bezpieczeństwem i higieną pracy (EU-OSHA, CIOP-PIB, Instytut Medycyny Pracy w Łodzi, PIP) kładą na promowanie bezpiecznych zachowań wśród pracowników”. Zdanie winno przybrać następującą postać „W ostatnich latach dość duży nacisk wywierają wszelkie instytucje zajmujące się bezpieczeństwem i higieną pracy (EU-OSHA, CIOP-PIB, Instytut Medycyny Pracy w Łodzi, PIP) kładąc nacisk na promowanie bezpiecznych zachowań wśród pracowników”,
- tabele byłyby bardziej czytelne, gdyby opisy procentowe nie były powtarzane w kolumnach, a umieszczone w ich główce,
- na wielu stronach tekst jest zbyt długi, ciągnie się na 1, 2 stronach. Uważam, że należy dokonać podziału tekstu poprzez zastosowanie akapitów. Propozycje podziału są zaznaczone w tekście,
- zamieszczone tabele w pracy, szczególnie te które liczą kilka stron winny być umieszczone w aneksie,
- spis rysunków i wykaz tabel, które są zamieszczone w części końcowej pracy nie posiadają odnośników w postaci stron,
- w literaturze zamieszczono pozycje bibliograficzne, akty prawne i strony internetowe, razem. Uważam, że ta część byłaby bardziej czytelna, gdyby Autorka wyodrębniła te grupy.

Ogólna ocena pracy doktorskiej mgr Marty Niciejewskiej jest pozytywna. Wysoko oceniam Jej wysiłek jako badaczki o rozległych horyzontach myślowych, ugruntowanej wiedzy i zacięciu analityka. Opiniowana praca stanowi wartościowe poznaczo i apli-

kacyjnie opracowanie z zakresu zarządzania bezpieczeństwem pracy w przedsiębiorstwach „małej wielkości”. Przyjęty przez Autorkę cel został w pracy osiągnięty.

Reasumując stwierdzam, że rozprawa mgra Marty Niciejewskiej upoważnia do uznania jej za odpowiadającą wymaganiom stawianym pracom promocyjnym na stopień doktora w dziedzinie nauk ekonomicznych, w dyscyplinie nauki o zarządzaniu. W pełni też odpowiada ustawowym wymogom stawianym rozprawom doktorskim. Wnoszę zatem o dopuszczenie jej do publicznej obrony.



.....
(prof. dr hab. Jerzy Olszewski prof. zw. UEP)

